

Nowe stanowiska *Melinopterus reyi* (REITTER, 1892) (Coleoptera: Scarabaeidae) w Polsce

New localities of *Melinopterus reyi* (REITTER, 1892) (Coleoptera: Scarabaeidae) in Poland

Adam BYK¹, Marek BUNALSKI², Paweł TRZAK³

¹ Katedra Ochrony Lasu, Instytut Nauk Leśnych, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, ul. Nowoursynowska 159/34, 02-776 Warszawa, adam_byk@sggw.edu.pl, ORCID: 0000-0001-9505-3436

² Katedra Entomologii i Ochrony Środowiska, Wydział Rolnictwa, Ogrodnictwa i Bioinżynierii, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań, marek.bunalski@up.poznan.pl, ORCID: 0000-0001-6969-7625

³ Leśnictwo Łosi Dwór, Nadleśnictwo Bartoszyce, Romankowo 32, 11-210 Sępólno, paweltrzak95@o2.pl

KEY WORDS: Scarabaeoidea, Aphodiinae, *Melinopterus*, faunistic records, Warmia and Masuria, Przemyskie Foothills.

Melinopterus reyi (REITTER, 1892) jest gatunkiem szeroko rozprzestrzenionym w Europie. Wykazany z Austrii, Bośni i Hercegowiny, Bułgarii, Czech, Danii, Francji, Holandii, Hiszpanii, Luksemburga, Niemiec, Polski, południowej część europejskiego terytorium Rosji, Rumunii, Słowacji, Szwajcarii, europejskiej części Turcji, Ukrainy, Węgier i Włoch. Notowany również z azjatyckiej części Turcji (DELLACASA i in. 2016).

Z Polski gatunek ten został wykazany w 1973 roku (w oparciu o okazy zebrane w latach 1948-1951) i jak dotychczas jest znany z 6 stanowisk.

- Nizina Mazowiecka: Świder, 15 IV 1948, 1 ex., 2 V 1948, 1 ex. i 23 IV 1949, 5 exx., leg. GOLJAN; 18 IV 1950, 18 exx., leg. BIELAWSKI; 27 IV 1951, 24 exx., leg. GOLJAN (STEBNICKA 1973).
- Wyżyna Lubelska: Puławy, 2 X 1949, 2 exx., leg. BIELAWSKI, w krowim łajnie (STEBNICKA 1973).
- Beskid Wschodni: FA11 Brylińce ad Przemyśl, 1 V 1999, 1♂, excr. *Equus caballus*, leg. M. BUNALSKI (BUNALSKI 1999).
- Góry Świętokrzyskie: DB73 Cedzyna ad Kielce, 12 IV 2010, 1 ex., leg., det. et coll. M. BIDAS (BIDAS 2012).
- Wyżyna Małopolska: EB51 Kamień Plebański ad Sandomierz, 22 IX 1998, 1 ex., 27 IX 1998, 1 ex., 8 X 2000, 1 ex., leg. et coll. M. BIDAS, det. M. BUNALSKI (BIDAS 2012).
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XU13 Ruks-Młyn, 9 IV 2011, 1♀, dolina Samicy, tereny leśne, w odch. sarny, leg. M. BUNALSKI (BUNALSKI i in. 2018).

Poniżej prezentowane są nowe stanowiska tego gatunku w Polsce, w tym po raz pierwszy z Pojezierza Mazurskiego.

- Pojezierze Mazurskie: DF20 Gładysze ad Młynary, 15 V 1992, 1♂, leg., det. et coll. A. BYK, w odchodach krowy, na pastwisku graniczącym z lasem liściastym.
- Pojezierze Mazurskie: DF80 Galiny ad Bartoszyce, 1-30 IV 2019, 7 exx. (2♂, 5♀), 1-31 V 2019, 1♂, 15-29 IV 2020, 4 exx. (2♂, 2♀), 29 IV – 6 V 2020, 3 exx. (2♂, 1♀), leg. P. TRZAK, det et coll. A. BYK, w pułapki ziemne z przynętą z krowich odchodów, w lesie liściastym z gniazdami odnowieniowymi ze skoszoną trawą, w pobliżu rzeki Pisa.
- Beskid Wschodni: FA31 Łuczyce ad Przemyśl, 1 V 2000, 5 exx., leg., det. et coll. M. BUNALSKI, pastwisko nad Wiarem, w odchodach bydła.

M. reyi zasiedla odchody zwierząt hodowlanych oraz dziko żyjących (BUNALSKI i in. 2018). Jego imagines spotykane były najczęściej w odchodach krów (STEBNICKA 1973, 1976, BURAKOWSKI i in. 1983) i koni (BUNALSKI 1999, APFEL i ROSSNER 2013), rzadziej w odchodach saren (BUNALSKI i in. 2018) i człowieka (HORION 1958), ale także w glebie pod pryzmami obornika i nagromadzonymi szczątkami roślin (ROSSNER i APFEL 2008, APFEL i ROSSNER 2013). Według APFEL i ROSSNER (2013) chrząszcze tego gatunku są fitosaprofagami i koprofagami. Natomiast larwy są wyłącznie fitosaprofagami. Żyją one w gnijącej roślinności, a nie w ekskrementach.

Jest to gatunek bardzo lokalny. Podobnie jak inne gatunki z rodzaju *Melinopterus* MULSANT, pojawia się wczesną wiosną (od kwietnia do maja) i jesienią (w październiku) (STEBNICKA 1976). Jest zdecydowanie bardziej aktywny wczesną wiosną niż jesienią (ROSSNER i APFEL 2008, APFEL i ROSSNER 2013). *A. reyi* preferuje miejsca lekko zacienione i nieco wilgotne, takie jak części łąk i pastwisk przylegające do zadrzewień nadrzecznych lub skrajów lasów liściastych.

PIŚMIENNICTWO

- APFEL W., ROSSNER E. 2013. *Aphodius (Melinopterus) reyi* Reitter, 1892 – Wiederfunde in Thüringen nach über 20 Jahren (Insecta: Coleoptera: Scarabaeidae: Aphodiinae). Thüringer Faunistische Abhandlungen, **18**: 101-104.
- BIDAS M. 2012. Nowe stanowiska interesujących gatunków żuków (Coleoptera: Scarabaeoidea) – *Aphodius immundus* CREUTZER, 1799 i *Aphodius reyi* REITTER, 1892. Wiadomości Entomologiczne, **31** (3): 204-205.
- BUNALSKI M. 1999. Die Blatthornkäfer Mitteleuropas. Coleoptera, Scarabaeoidea. Bestimmung – Verbreitung – Ökologie. František Slamka, Bratislava. 80 ss.
- BUNALSKI M. 2006. Żuki (Coleoptera: Scarabaeoidea) wschodnich rubieży Polski. Studium faunistyczno-ekologiczne części północnej i środkowej. Rozprawy naukowe 376. Wydawnictwo Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu, Poznań. 133 ss.
- BUNALSKI M., KONWERSKI Sz., PRZEWOŹNY M., RUTA R. 2018. Materiały do poznania rozmieszczenia chrząszczy (Coleoptera) Zachodniej Polski. Część 13. Scarabaeidae, Aphodiinae: *Melinopterus*, *Nialus*, *Nimbus*, *Otophorus*, *Oxyomus*. Wiadomości Entomologiczne, **37** (1): 32-42.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1983. Chrząszcze – Coleoptera. Scarabaeoidea, Dascilloidea, Byrrhoidea i Parnoidea. Katalog Fauny Polski, **23**, 9: 1-294.
- DELLACASA M., DELLACASA G., KRÁL D., BEZDĚK A. 2016. Aphodiini. (ss. 98-155). [W:] I. LÖBL, D. LÖBL (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Scarabaeoidea, Scirtoidea, Dascilloidea, Buprestoidea and Byrrhoidea. Volume 3. Revised and Updated Edition. Brill, Leiden-Boston. 983 ss.
- HORION A. 1958. Faunistik der Mitteleuropäischen Käfer. Band IV: Lamellicornia (Scarabaeidae – Lucanidae). Kommissionsverlag Buchdruckerei Aug. Feyel, Überlingen-Bodensee. 343 ss.
- ROSSNER E., APFEL W. 2008. *Aphodius (Melinopterus) reyi* Reitter, 1882 – Erstfund für die Fauna Deutschlands und Mitteilung von Funddaten aus dem Gesamtareal (Coleoptera: Scarabaeidae, Aphodiinae). Entomologische Zeitschrift, **118** (3): 113-117.
- STEBNICKA Z. 1973. Beitrag zur Systematik und Verbreitung einiger Arten aus der Familie Scarabaeidae (Coleoptera) Polens. Acta Zoologica Cracoviensis, **18**: 1-22.
- STEBNICKA Z. 1976. Chrząszcze – Coleoptera. Żukowate – Scarabaeidae. Grupa podrodzin: Scarabaeidae laparosticti. Klucze do oznaczania owadów Polski, **19**, 27a: 1-139.

Wpłynęło: 1 lipca 2021
Zaakceptowano: 6 lipca 2021